

BELLETEN

Cilt: LXI

Ağustos 1997

Sayı: 231

KANIŞ KĀRUM'UNUN DİĞER KĀRUM VE
WABARTUMLAR'A "KÛ.AN" (*amutum*) İLE İLGİLİ ÖNEMLİ
TALİMATLARI

SALİH ÇEÇEN

Anadolu'nun yazılı tarihe girmesini sağlayan, Asur Ticaret Kolonileri Devri adı ile anılan, yaklaşık 200 yıllık sürede, Asurlu tüccarlar ile Anadolu iktidarlar arasında ticaretin düzenli yapılması, hukuk ve güvenliğin sağlanması, sarayın bazı ticari malzemeleri ilk satın alma hakkına sahip olduğu ve kârumların kanûnî haklarının saklı tutulup korunmalarını temin hususunda anlaşmalar yapıldığı bilinmektedir¹. Bu anlaşma şartlarından birisi de, yukarıda bahsettiğim gibi yerli sarayların bazı özel mallar üzerinde ticari tekele sahip olduğu ve tüccarların bu tür malların ticaretini yapamayacağı hakkında olandır. Adı geçen ticari mallar "*amutum*, *ası"um*, *husarum* ve *birtum*"dur².

Benim yeni belgeler ışığında ele almak istediğim konu "*amutum*" madenin ticari bakımdan durumu ve kullanım alanları bakımından yerini tesbit etmektir. Bu madenin, Eskiasurca yazılmış vesikalardan önceki devrelerdeki geçiş yerleri ve hangi malzemenin yapımında kullanıldığı hakkında meslekdaşım Sever detaylı bilgi vermiştir³. "*amutum*"un Sumerce ideogramı KÛ.AN'dır⁴. Adı geçen madenin altundan 5 kat değerinde bir maden oldu-

¹ M. T. Larsen, OACP, s. 157 vd.: OACC, s. 198, 245-246; K.R. Veenhof, AOATT, s. 306. Bu konuda elimizde bu anlaşma örneklerinden yok iken, J. Eidem tarafından Tell Leilan'daki kazılardan bulunan Eskiasurca yazılmış bir anlaşma metni yayınlanarak ilim dünyasına duyurulmuştur: "An Old Assyrian Treaty From Tell Leilan" Garelli, Marchands, Diplomates et Empereurs, 1991-Paris, s. 185-207.

² Bu konuda bkz. M.T. Larsen, OACC, s. 245.; H. Sever, "Kültepe Metinlerine Göre Birtum Kelimesinin Yeni Anlamı" X. Türk Tarih Kongresi, 1990-Ankara, s. 467-479.

³ XII. Türk Tarih Kongresi Bildirisi.

⁴ "*amutum*"un KÛ.AN şeklinde yeni geçişleri için bkz.: Kt a/k 937b, 7; j/k 107, 1, 4, 6, 13, 23; 90/k 121, 17.

ğunu biliyorduk⁵. Elimizde bulunan Kt s/k 89'da gümüşün 90 katı değerinde olduğu görülmektedir⁶. Yine n/k 1652 no'lu mektupta gümüşün kat kat fazlası bir fiyat ile satıldığı anlaşılmaktadır⁷.

"*amutum*"un anlamı, yani hangi maden olduğu hakkında değişik görüşler vardır⁸. Elimde bulunan yeni bir vesikada geçen "demirin (bedeli olan) 1 mina 10 şequet gümüşü" ibaresi bu devirde demir anlamına gelen "*parzillum*"un bilindiğini göstermektedir⁹. Bu madenden yüzük süslemelerinde ve kadın ziynet eşyalarından olan iğneliklerin baş kısmında kullanıldığı biliniyordu¹⁰. Elimde bulunan yeni bir vesikada bu madenin yüzükte kullanılırken halka şeklinde altın sarılarak zenginleştirildiği görülmektedir¹¹. Bunları destekleyen yeni metin yerlerine de sahibim¹². Bu eşyalar dışında, "*amutum*"un tac olarak da kullanıldıkları ilk defa görülmektedir¹³.

Doktora Tezim'de ele aldığım Kt n/k 1686 no'lu Ennum-Aşşur'un Uşur-Şa-İstar'a yazmış olduğu mektup, "*amutum*"un kuyumcuya satıldığı vurgulanmaktadır. Adı geçen "*amutum*" ufalanmış özellik taşımaktadır ve büyük bir ihtimalle kuyumcu tarafından işlenecektir¹⁴. Bunun anlamı adı geçen madenin eritilerek işleme tabi olduğudur¹⁵. Bir başka mektup, bu madenin

⁵ KTS 39a, 22: Hrozny, 39b. 1.

⁶ 1-4) 1 1/2 GÍN a-mu-tum 1 1/2 ma-na. TA KÛ.BABBAR^{dp}-kâ 2 ma-na 15 GÍN.TA

⁷ 7-13) 3 2/3 GÍN a-mu-tum ša Ú-sú-pi-iš-ki-im ub-lá-ni a-na 19 1/2 ma-na 5 GÍN ni-di-in

⁸ E.Bilgiç, Sumeroloji Araştırmaları I, s. 947'de bu konudaki fikirleri aktararak, Lewy ve Poebel'in "*saf kalay*", Goetze'nin "*demir*" ve Landsberger'in "*platin*" tekliflerini kabul etmez. Daha sonra bu konuyu Maxwell - Hyslop, AnSt 22, s. 159-162'de işlemiş ve Eskiasur Devri'nde bu kelimenin "*parzillum*" anlamında kullanıldığını vurgulayarak, onlar da "*demir*" olabileceğini ifade etmişlerdir.

⁹ Kt a/k 1260/b 3-4: 1 ma-na 10 GÍN KÛ.BABBAR ša par-zi-lim

¹⁰ CAD. 97b "bir özel metal" ve AHw, 47a "meteor demir, demir" anlamları verilmektedir.

¹¹ Kt a/k 1072. 2-5) 2 a-nu-qú ša a-mu-tim ki-ip-lu KÛ.GI 16 GÍN KI.LÁ.BÍ a-na í-ku-pi-A-şur a-di-in-ma: Onun ağırlık taşı ile 15 şequet tutan altın sargılı 2 adet "amutum"dan yapılmış yüzüğü İküppi-Aşşur'a verdim.

¹² Kt a/k 1072, 1-2: 2 a-nu-qú ša a-mu-tim; b/k 229, 3-4; 10 a-nu-qú ša a-mu-tim; j/k 107, 1-3: 6 GÍN 22 1/2 ŠE KÛ.AN a-nu-qú Šu-İstar í-dí-na-bi-şim í-di-in; n/k 695, 16: tú-dí-tán ša a-mu-tim

¹³ Kt c/k 18, 40-42: ... 12 a-gu₅-ú / ša a-mu-tim ú-ru-um ša KÛ.KÍ / 2 ší-mi-sú ša KÛ.KÍ...

¹⁴ 3-6) a-mu-tám ša-ha-ar-tám iš-tí na-pá-hi-im 2 1/2 GÍN.TA ša áb<ni>şu a-mi-gi₅-ir-ma: Kuyumcu ile ufalanmış "amutum"u, kendi ağırlık taşı ile 2 1/2'ar şequet altın üzerinden anlaştım.

¹⁵ "amutum"un eritildiğini biz eski metinlerden biliyorduk. Bkz. Bilgiç, Sumeroloji Araştırmaları I, s. 947.

ikinci bir kontrol sırasında eksildiğini anlatmaktadır¹⁶. Azalmanın sebebi ise mektupta açıklanmamaktadır. Ama şimdi sunacağım belge, bu madenin eritildiğini destekleyen bir diğer delildir. Madenin erime esnasında azaldığını göstermektedir¹⁷. Bu arada bu madenin çeşitli kaliteler halinde kullanıldığı ortadadır¹⁸.

Yukarıda daha önce bilinen ve tarafımdan ilk defa sunulan özelliklere sahip, fakat meslekdaşlar arasında, hangi maden olduğu hakkında fikir ayrılıklarının bulunduğu, bu dönemde altından çok kıymetli olduğu bilinen ve yerli krallarca ticareti yasak mallar arasında bulunan, ayrıca yurt dışına çıkışı yasak olan "amutum" madenin, zamanın Asurlu idarecileri tarafından, önemine istinaden ve daha da önemlisi, yapılmış ticari anlaşma şartlarını da bir tarafa bırakarak, ticaretinin yapılması yolunda Asurlu tüccarların teşvik edildiği anlaşılmaktadır. İşte bu konuyu ele alan ve bu konuda kārūm Kaniş'e, Asur iktidarının vermiş olduğu direktiflerin bütün kārūm ve wabartumlar'a duyurulması hakkındaki 3 mektubu ele almak ve buradan çıkan yeni sonuçları aktarmak istiyorum¹⁹. 1. mektup, kārūm Kaniş'den, o zamanın büyük kārūmlar'ından *Turḫumit*, *Hattuš*, *Tamnia*, *Tuḫbia* ve *Nenešša* ya kadar olan bütün yerleşim birimlerine yazılmıştır²⁰. 2. mektup yine kārūm Kaniş'den, adlarını çok iyi bildiğimiz wabartumlar'dan *Kuburnat*, *Ḫanaknak* ve *Tiṣmurna* ya yazılmıştır. 3. mektup, kārūm Kaniş'den, isim belirtmeksizin bütün kārūm ve wabartumlar'a yazılmıştır. Her üç mektupta da konu ortaktır. Kārūm Kaniş, 3. mektupta Asur şehrinin (*amutum hakkında*) mektubunun geldiğini vurgulayarak²¹, KÜ.AN'ın yani "amutum" madenin satılışı ve şartları hakkındaki Asur şehrinin direktifleri sıralanmaktadır. Bu direktif açıklanırken, yerli sarayın ilk satın alma hakkına sahip olduğu vurgulanmış ve "amutum"u saraya satmak isteyen her kim olursa olsun, şimdiye kadar satmamışsa, "amutum"un onda birinine el konacağı ve ayrıca 1 mina 3 ūşel

¹⁶ Kt n/k 726, 6-9) *a-mu-tām KI DUMU E-li-me-šar a-mu-ur-ma a-mu-tum ma-ti-a-at* : Eli-mešar'ın oğlu ile "amutum'u gördüm ki "amutum" azalmıştır.

¹⁷ Kt n/k 757, 6-8) *i-na i-šé-ra-tim ū ša-ra-pi-im 1 GÍN 15 ŠE im-ti* : (amutum) miktarca, eritime esnasında azaldı. Aynı tabir CCT 4, 4a41; HUCA 39, 29, 7'de de daha önce geçmişti.

¹⁸ Kaliteyi gösteren yeni vesikalar şunlardır: Kt n/k 1686, 1 "a-mu-tām sa-ḫa-ar-tām" a/k 1071, 3-4, 11: "a-mu-tim za-ku-tim" ve "a-mu-tum za-ku-tum".

¹⁹ Her 3 mektup da Kt 92/k kazı sezonuna aittir ve 200, 203 ile 221 kazı envanter numaralıdır.

²⁰ Kt 92/k 203.

²¹ 6-8) *tup-pu-um ša a-lim^{ki} i-li-kam i-na tup-pi-im ša a-lim^{ki}* : Asur şehrinin mektubu buraya (Kaniş'e) geldi. Asur şehrinin mektubuna göre...

gümüş "şadu" *ātum vergisi*" alınacağı ifade edilmiştir²². Kaniş'in ileri gelenleri 3. mektupta, satın alanın da onun onda birini *kārum* Kaniş'e vereceğini vurgulayarak ve bunu da Tanrı Aşşur'un bir *kâr* payı olarak lanse ederek, belki de din sömürüsü yapmaktadırlar²³.

Aynı konu ile ilgili olduğunu düşündüğüm, *kārum Kaniş'den Tuḫbia* ya kadar bütün *kārum* ve *wabartumlar*'a yazılmış olan bir mektup daha vardır²⁴. Bu mektupta konu bildirilmemekte, fakat kendi mesajlarını getiren elçileri Kulia'ya, onun getirdiği haberi diğer *kārum* ve *wabartumlar*'a ulaştırmak için, bu görevi yapacak "*muqarribum*" adı verilen ulakların yardımcı olarak verilmesi kayıt edilip, *kārum*'dan *kārum*'a haberin bir an önce ulaştırılabilmesi için adı geçen görevliye mutlaka bu iş için sorumluluk verilmesi istenmektedir²⁵. Bu türden bir mektup da Kt 90/k 355'tir ve konu yine belirtilmeyecek, Kaniş'e kadar bütün *kārumlar*'ın haberin bir diğer *kārum*'a ulaştırılması için, bir "*muqarribum*"u görevlendirmeleri istenmektedir. Yalnız, bu mektubun diğerlerinden farkı, görevli elçinin farklı biri olmasıdır²⁶. Ama, mektuplardan anlaşılıyor ki, *kārum* Kaniş'in Asur'dan aldığı talimatları ve kendi haberlerini bütün *kārum* ve *wabartumlar*'a duyurmak için, haberin her ulaştığı merkezin, bir "*muqarribum*"u görevlendirmesini sağlamasıdır.

Şimdi konum ile ilgili mektupların transkripsiyon, tercüme ve açıklamalarını vermek istiyorum:

²² 92/k 203, 10-16) *ma-ma-an KÜ.AN a-na-ši-mi-im a-na É.GAL^{lim} i-di-nu lu a-di-ni lá i-di-in-ma na-ši 10^{im} ša KÜ.AN ù 1 ma-na-um 3 GÍN KÜ.BABBAR ša-du-a-sú ša-áb-ta-ma Ku-li-a / i-pá-ni-šu li-ni-iš-a-am* : "*amutum*"u saraya satan birisi, şimdiye kadar satmadıysa, "*amutum*"un **onda birini** ve onun 1 mina 3 *šeqel* tutan "şadu'atum vergisini" alıyorsunuz ki (bizim elçimiz) Kulia bizzat kendisi buraya *geürsin!* Aynı ifadeler 92/k 200, 9-15'de de geçmekte olup, tek farklılık cümle sonunda kullanılan "našā'um" fiilinin prekatif formunun yerine "wabālu" fiilinin prekatifinin kullanılmasıdır. Bu ifadeler biraz daha farklı olarak 92/k 221, 8-13'de şöyle izah edilmektedir: *iš-tù u-ḫ-mi-im a-nim / ma-ma-an KÜ.AN i-ša-ú-mu-ni i-na ne-me-lim <ša> A-šùr ú-lá e-wa iš-ra-ti-šu kâ-ru-um Kâ-ni-iš* : "*amutum*"u satın alan birisi, Tanrı Aşşur'un *kârından* da bahsedecektir. Onun (*amutum*'un) *onda biri* *kārum* Kaniş'indir.

²³ 8-13) *iš-tù u-ḫ-mi-im a-nim / ma-ma-an KÜ.AN i-ša-ú-mu-ni i-na ne-me-lim <ša> A-šùr ú-lá e-wa iš-ra-ti-šu kâ-ru-um Kâ-ni-iš* : "*amutum*"u satın alan birisi, Tanrı Aşşur'un *kârından* da bahsedecektir. Onun (*amutum*'un) *onda biri* *kārum* Kaniş'indir.

²⁴ Kt 92/k 224.

²⁵ Bu konuda bkz. Kt 92/k 224 no'lu mektubun ilerki sayfada bulunan transkripsiyon ve tercümesine.

²⁶ "*amutum*"un konu edildiği mektuplarda *kārum* Kaniş'in elçisi olarak "*šaḫil datim*" Kulia'nın görevli olmasının yanında, 90/k 355'de görevli olan elçi Nakiliat'tır. Muhtemeldir ki konular farklıdır.

Kt 92/k 200

um-ma kà-ru-um

Kà-ni-iš-ma a-na ša-qí-il₅ da-tim

Ku-li-a ší-ip-ri-ni

wa-bar-tim ša Ku-bur-na-at

5 *Ha-na-ak-na-ak ú Tí-iš-mur-na*

TUR GAL qí-bi₄-ma i^dUTU^š

tup-pì-ni ta-ša-me-a-<ni> GÍR ša A-šur

[IGI] Ku-li-a ší-ip-ri-ni

ší-ší-a-ma / ma-ma-an a-ma-kam

10 *KÛ.AN na-áš-ú lu a-na ší-mì-im*

a-na É.GAL^{lim} i-dí-in lu [a-dí]-ni

lá i-di-in-ma / na-ší / 10um

ša KÛ.AN ú ša-du-a-sú 1 ma-na-um

3 GÍN KÛ.BABBAR ša-áš-qí-lá-šu-ma

15 *Ku-li-a i-pá-ni-šu-nu lu-ub-lam*

šu-ma i-qá-bi₄ um-ma šu-ut-ma

KÛ.AN ša a-wi-lim ša NÍ.KAst

10um ú ša-[du-a]-sú lé-qé-a-ma

ša ba-ri-[ni] li-li-kam-ma

20 *[GÍ]R ša A-[šur] li-it-ma-ma*

ša-du-a-sú-nu nu-ta-ar

k. *ni-ša-me-ma 30 ANŠE*

A.y. *Tù-i-mu-um DUMU A-[.]na*

ha-ra-an sú-ki-nim ú-š[é-ri-b]a-am

- 25 *lá Tù-i-mu-um ma-ma-[an]*
ha-ra-an sú-ki-nim e-ma-[re]
sé-er dam ú-šé-ri-ba-ni-ma
a-ma-kam uš-té-bu-lu-ni
lu wa-ši-ib kà-ri-im
- 30 *ú-šé-li-a-am GĪR ša A-šur*
šé-ší-a-ma / a-ḫu-um pá-ni
a-ḫi-im / ú-lá ú-ba-al
1 ma-na-um 3 GĪN KÛ.BABBAR
ša-du-[a-sú] ša-áb-[ta-m]a
- 35 *KÛ.BABBAR [ša]-áš-qí-lá-šu-[ma] Ku-li-a*
i-pá-ni-šu-nu li-ni-iš-a-am
šu-ma i-qá-bi₄ um-ma šu-ut-ma
a-lá-ak-ma i-kà-ri-im
Kà-ni-iš a-za-ku / KÛ.BABBAR
- 40 *ša-áš-qí-lá-šu-ma maš-kà-tám*
li-li-kam-ma
- k. *iš-tí-ni li-iz-ku*
iḫ-da-ma Ku-li-a
- sk. *ší-par-ni lá i-sa-ḫu-ur KÛ.BABBAR ša-áš-qí-lá*
- 45 *a-ni-ša-am a-na na-pá-ši-im lá tù-ša-ra*

1-6) *Kārum Kaniš*, elçimiz "šaqlı datim" *Kulia* ya, *Kuburnat*, *Ḫanaknak* ve *Tiřmurna wabartum*larının küçük büyük hepsine şöyle diyor. Mektubumuzu okuduğunuz günde, elçimiz *Kulia*'nın huzurunda, tanrı *Ařur*'un kılıcını çıkartınız ve orada, "amutum"u getiren herhangi bir kimse, ister 10-21) saraya satmış olsun isterse şimdiye kadar satmamış olsun getirilmiş "amutum"un onda birine ve onun her 1 mina için 3 řeql tutan

"šaduātum" vergisini ona tarttırınız ve *Kulia* onların kontrolünde buraya taşısın! Eğer o, beyefendiye ait "amutum"un onda birini ve onun "šaduātum" vergisini siz alınız!" derse, bizim her ikimizin (bulunduğu yere) gelsin ve tanrı Aššur'un huzurunda yemin etsin ki, biz onların "šaduātum" vergisini geri vereceğiz 22-24) *Anana*'nın oğlu *Tuimum*'un 30 eşeği tali yoldan getirdiğini işittik. 25-32) *Tuimum* olmaksızın, birisi tali yoldan eşekleri getirsin. Oradan sevk edildiği (gün) *kārum* sakini buraya çıkarttı. Tanrı Aššur'un kılıcını çıkartınız ve kimse kimseye hoş görülü davranmasın! 33-36) Onun "šaduātum" vergisi olan 1 mina 3 šeşel gümüğü, alkoyunuz ve ona ödettirsinler ve *Kulia* (parayı) sizin kontrolünüzde buraya getirsin! 36-45) Eğer o, "ben gideceğim ve *kārum Kaniš*'de (bu mes'eleyi) halledeceğim" derse, parayı ona ödettiriniz ve hesap buraya gelsin ki, onlar bizim ile hesaplaşsınlar! Dikkat ediniz! Bizim elçimiz *Kulia* gecikmesin! Parayı ödettiriniz! Buraya karşı hak iddia etmeye kalkışmasın!

Kt 92/k 203

um-ma kà-ru-um Kà-ni-iš-ma

a-na ša-qí-il₅ da-tim

Ku-li-a ší-ip-ri-ni

kà-ri-im Tur₄-hu-mi-it

5 Ha-tù-uš Ta-am-ni-a

Tù-úh-pí-a a-dí Ni-na-ša-a qí-bi₄-ma

i^dUTU^{šá} tup-pì-ni ta-ša-me-a-ni

GÍR ša A-šur šé-ší-a-ma

ik-ri-ba-am šu-uk-na-ma

10 ma-ma-an KÙ.AN a-na ší-mi-im

a-na É.GAL^{lim} i-dí-nu lu a-dí-ni

lá i-dí-in-ma na-ší 10um

ša KÙ.AN ú 1 ma-na-um 3 GÍN

KÙ.BABBAR ša-du-a-sú ša-áb-ta-ma

- 15 *Ku-li-a / i-pá-e-ni-šu*
li-ni-iš-a-am šu-ma
i-qá-bi₄ um-ma šu-ut-ma
- k. *KÛ.AN ša a-wi-lim*
ša NÌ.KA^{si}
- A.y. 20 *10um ú ša-du-a-tám*
li-[qé]-a-ma ša ba-ri-ni
li-li-kam-ma GÍR ša A-šur
li-it-ma-ma ša-du-a-tám
nu-ta-ar-šu-um iḫ-da-ma
- 25 *[IGI Ku]-li-a ší-ip-ri-ni*
GÍR ša A-šur šé-sí-a-ma
a-ḫu-um pá-ni[a-ḫi]-im ú-lá
ú-ba-al / ma-ma-an ḫa-ra-an
sú-ki-nim e-ma-re
- 30 *sé-er-dam ú-šé-r[i-ba-ni]-ni-ma*
a-ma-kam uš-[té]-bu-[lu]-ni
lu wa-ší-ib kà-ri-im
1 m[a]-na-um 3 GÍN KÛ.BABBAR
ša-[áš-qí]-lá-šu-ma Ku-li-a
- 35 *i-pá-ni-šu li-ni-iš-a-am*
- k. *šu-ma i-qá-bi₄ um-ma*
šu-ut-ma a-lá-ak-ma
- sk. *i-kà-ri-im Kà-ni-iš a-za-ku KÛ.BABBAR*
ša-áš-qí-lá-šu-ma maš-kà-tám li-li-kam-ma
- 40 *iš-tí-ni li-iz-ku a-ni-ša lá i-na-pu-ša-am*
a-na-kam KÛ.BABBAR li-iš-qúl

1-6) *Kārum Kaniš*, elçimiz "şaqlı datim" *Kulia*'ya, *Ninaša*'ya kadar olan *kārum Turḫumit*, *Ḫattuš*, *Tamnia* (ve) *Tuḫpia*'ya şöyle diyor: 7-9) Bizim mektubumuzu okuduğunuz günde, tanrı Aššur'un kılıcını çıkartınız ve kurban kesiniz! 10-16) "amutum"u saraya satacak olan herhangi birisi, şimdiye kadar satmadıysa, getirilmiş "amutum"un onda birine ve onun her 1 mina için 3 šeql tutan "šaduātum" vergisine el koyunuz ve *Kulia* bizzat kendisi buraya getirsin! 16-25) Eğer o, beyefendiye ait "amutum"un onda birini ve onun "šaduātum" vergisini siz alınız!" derse, bizim her ikimizin (bulunduğu yere) gelsin ve tanrı Aššur'un huzurunda yemin etsin ki, biz ona "šaduātum" vergisini geri verelim! Dikkat ediniz ve 26-28) elçimiz *Kulia*'nın huzurunda, tanrı Aššur'un kılıcını çıkartınız ve kimse kimseye hoşgörülü davranmayacak! 28-35) Yüklenmiş eşekleri, herhangi birisi tali yoldan buraya ulaştırın!. Ordan gönderdiklerinde, *kārum* sakinleri 1 mina 3 šeql gümüşü, ona ödettirsinler ve *Kulia* (parayı) bizzat kendisi buraya getirsin! 36-41) Eğer o, "ben gideceğim ve *kārum Kaniš*'de (bu mes'eleyi) halledeceğim" derse, parayı ona ödettiriniz ve hesap buraya gelsin ki, onlar bizim ile hesaplaşınsınlar! Buraya karşı hak iddia etmeye kalkışmasın, buraya parayı ödesin!

Kt 92/k 207

um-ma kâ-ru-um

Kâ-ni-iš-ma / a-na

Ku-li-a ša-qi-il₅ da-[tim]

kâ-ri-im Té-ga-ra-ma

5 *ù a-li Ī-dí-A-šùr*

DUMU Ku-ku-lá-nim wa-áš-bu-ni

qí-bi-ma / ni-kâ-sí

ni-sí-ma 25 ma-na 4 1/4 GÍN

da-tám ni-iš-qúl

10 *Ī-dí-A-šùr / a-na ni-kâ-sí*

kâ-ší-id iš-tù 5 ša-na-tim

a-na Wa-aḫ-šu-ša-na

ù Tur₄ -ḫu-mi-it ni-iš-ta-la-ma

- a-di u₄-mi-im a-nim
- 15 i-ta-ba-al-ni-a-tí
a-ma-kam KÛ.BABBAR da-a-sú
ša ga-me-er-tim [.]
- k. ša-áš-qí-lá-šu šu-ma
i-qá-bi₄ um-ma šu-u[t-ma]
- A.y. 20 a-na ga-me-er-tim
lá kà-áš-da-ku ša mi-iš-li
ša-áš-qí-lá-ša šu-ma
um-ma šu-ut-ma / a-na
ni-kà-sí a-gi₅-mi-ir-tim
- 25 ú mi-iš-li lá kà-áš-da-ku
GÍR ša A-šur ta-me-a-šu
40 ma-na KÛ.BABBAR lá ma-şú-ni
30 ma-na KÛ.BABBAR
lá kà-áš-du-ni 20 ma-na
- 30 KÛ.BABBAR ša mi-iš-li-šu
lá i-šu-ú-ni KÛ.BABBAR
lu ša ra-mì-ni-šu lu ša um-mi-a-ni
ša a-lim^{ki} lu ša GÁN^{lim}
wa-áš-bu KÛ.BABBAR / ma-lá
- 35 na-áš-a-ku-ni lu wa-ar-ki-a
e-zi-ib lu a-na
- k. pá-ni-a ú-šé-bi₄-il₅ a-na ni-kà-sí
- sk. a-na ga-me-er-tim ú mi-iš-li lá kà-áš-da-ku-ni
GÍR ta-me-a-šu-ma ú ša-du-a-sú IGI GÍR

40 *li-iz-ku-ur ma-e ša-du-a-tim ša i-za-ku-ru mi-ma
ša-du-a-tám ší-a-tám lá i-šu-ú-ša-du-a-sù le-qé-a*

1-7) Kārum Kaniš, "şaqlı datim" Kulia", kārüm Tegarama ve oranın sakini Kukulānum'un oğlu İdi-Aššur'a şöyle diyor: 7-9) Biz hesaplaştık ve, 25 mina 4 1/4 Őeql (olan) datum vergisini ödedik. 10-15) İdi-Aššur, hesabı elde etmitir. 5 yıldan beri, biz Waḫšušana ve Turḫumit'e soruyoruz. Şimdiye kadar, o bize gönderekti. 16-22) Orada, eksiksiz olarak onun "datum" vergisini ödettiniz! Eğer o, "tamamını elde etmedim" derse, yarısını ödettiniz! Eğer o, 23-26) "hesabın tamamını ve hatta yarısını dahi elde edemedim" derse, Tanrı Aššur'un kılıç önünde onu yemin ettiriniz! 27-41) Mevcut olmayan 40 mina gümüşü, elde edilmemiş 30 mina gümüşü, ortada olmayan onun yarısına ait 20 mina gümüşü, hem kendisine ait gümüşü, hem Asurlu patronun gümüşünü, hem Anadolu'da oturan patronun gümüşünü; benim getirmiş olduğum kadar gümüşü, son bıraktığım gümüşü, önceden gönderdiğim gümüşü, hesap için paranın tam olarak veya yarım olarak elde edilmediğine dair kılıcın huzurunda onu yemin ettiriniz ve ayrıca onun šadu'ātum vergisi için de kılıcın huzurunda yemin etsin! Yemin edilen šadu'ātum'a gelince: Adı geçen šadu'ātum hiçbir şekilde mevcut değildir. Onun šadu'ātum'unu alınız!

Kt 92/k 221

[u]m-ma kâ-ru-um

Kâ-ni-iš-ma a-na

a-na ša-qí-il₅ da-tim ší-ip-ri-ni

kâ-ar kâ-ar-ma

5 *ú wa-bar-ra-tim gí-bi₄-ma*

tup-pu-um ša a-lim^{ki}

i-li-kam i-na tup-pi-im

ša a-lim^{ki} iš-tù u₄-mi-im

a-nim / ma-ma-an KÛ.AN

10 *i-ša-ú-mu-ni i-na*

ne-me-lim <ša> A-šùr

- ú-lá e-wa iš-ra-tí-šu
 k. kà-ru-um Kà-ni-iš
 A.y. ((i-na)) ki-ma ÷up-pi-ni
 15 ta-áš-me-a-ni / a-ma-kam
 lu a-na ší-mi-im a-na É.GAL^{lim}
 i-dí-in lu té-ra-at
 É.GAL^{lim} ú-qá((IGI)) lu na-ší-ma
 a-dí-ni lá i-dí-in
 20 ma-lá KÙ.AN na-áš-ú-ni bi₄it
 a-ší-im šu-um-šu ú šu-mì
 a-bi₄-šu i-na ÷up-pì-im
 lu-up-ta-nim-ma iš-tí
 ší-ip-ri-ni šé-bi₄lá-nim
 25 me-ħe-er ÷up-pì-ni
 [a]-na kà-ar kà-ar-ma
 k. ú wa-bar-ra-tim
 sk. šé-bi₄-lá KÙ.AN lu a-na DAM.GÀR
 i-dí-in šu-mì a-wi-lim ki-tim
 30 lu-up-ta-nim

1-5) Kārum Kaniš, elçimiz "šaql datim" (Kulia"/ya, bütün kārūm ve wabartumlar'a şöyle diyor: 6-13) Asur şehrinin mektubu buraya geldi. Asur şehrinin mektubuna göre: amutum'u satın alan birisi, Tanrı Aššur'un kârından bahsetmiyor. Bugünden itibaren, onun onda biri kārūm Kaniš'indir. 14-24) Mektubumuzu okur okumaz, orada saraya (amutum'u) sattı ise, yada sarayın direktiflerini bekliyorsa veya götürülüp şimdiye kadar satılmadıysa, taşınan ne kadar "amutum" ise, "aš'i'um evi'nde onun adını ve babasının adını mektupta kaydediniz ve elçimiz ile buraya gönderiniz! 25-30) Mektubumuzun kopyesini, bütün kārūm ve wabartumlar'a gönderiniz! "amutum'u bir tüccara sattıysa, gerçek beyefendinin adını (belgede) kaydediniz!

Kt 92/k 224

um-ma kâ-ru-um

Kâ-ni-iş-ma a-na

kâ-ar-ma ú wa-bar-ra-tim

a-dí Tù-úḫ-pí-a

5 qí-bi-ma Ku-li-a

ší-par-ni- / a-na ta-ḫi-tim

ša-pé-er 2^{ší-na}

mu-qá-ri-bi

dí-na-šu-ma

10 kâ-ru-um

k. a-na kâ-ri-im

A.y. li-ip-qí-sú

lá tù-ša-as-ḫa-ra-šu

ša i-na

15 mu-qá-ri-bi₄

ta-bi-ra šu-ma

a-lá-kam iš-tí

Ku-li-a lá i-mu-ú

kâ-sí-a-šu-ma

20 šé-ri-a-ni-šu

1-5) Kārum Kaniš, Tuḫpia'ya kadar bütün kārum ve wabartum'lara şöyle diyor: 6-13) Elçilerimizden Kulia, görev için gönderilmiştir. 2 adet "muqarribum"u ona veriniz ki kārum'a (haberi) teslim etsin! Onu bekletmeyiniz! 14-20) Sizin seçtiğiniz "muqarribum"lar, eğer Kulia ile gitmek istemiyorlarsa, onu mükellef kılınız ve göndertiniz!

Kt 90/k 355

um-ma kâ-ru-um

Wa-aḫ-šu-ša-na-ma

a-na kâ-ar kâ-ar-ma

a-dí Kâ-ni-iš

5 Na-ki-li-a-at

šî-ip-ru-um ša kâ-ri-im

tuḫ-pe-e ša kâ-ri-im

na-šî / TA

A.y. mu-qâ-ri-bi₄

10 dî-na-šu-ma

u₄-ma-kal lá i-bi-a-at

kâ-ru-um a-na

kâ-ri-im [lu-qâ]-ri-ib

1-4) Kârum Waḫšušana, Kâniš'e kadar bütün kârum'lara (şöyle diyor):
 5-8) Kârum'un elçisi Nakiliat, kârum'un mektuplarını getirmektedir. 8-13)
 Bir adet "muqarribum'u, ona veriniz ve bir gün dahi beklemesin! Kârum
 kârum'a (haberi) ulaştırın!

AÇIKLAMALAR

s. 8: Bu satırda geçen Sumerce ideogram TA, Kültepe Metinleri'nde ilk defa karşımıza çıkmaktadır. Burada, bu ideogram Akadca "išten" yani "bir" anlamında kullanılmıştır. Bu ideograma Yeni Asurca belgelerde de karşılaştığımız. Bkz. CAD I/J, 279; AHw, 400-401.

Bu konuda 89/k 325/b bizi destekleyen yeni bir belgedir. 15-21)iš-té-na mu-qâ-ri-bi a-na A-sá-nim dî-na-ma Kâ-ru-um/a-na kâ-ri-im a-dí Kâ-ni-iš lá-qâ-ri-bu-šu.